

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-
педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ТІМ**

Ступінь бакалавра
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Освітньо-професійна програма Логопедія. Спеціальна психологія

Миколаїв – 2024

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Білюк Олена Геннадіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної освіти.

РЕЦЕНЗЕНТ: Соломка Ірина Анатоліївна, директор комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр № 1» Миколаївської міської ради, член президії ГО «Асоціація практикуючих логопедів України»

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Анотація. У програмі увага спрямована на глибоку теоретичну і практичну підготовку студентів, формуючи в них систему професійних знань і умінь; сприяти розвитку творчого педагогічного мислення, вміння знаходити нові шляхи і форми роботи з фізичного виховання, а також розширенню і поглибленню їхніх інтелектуальних, рухових умінь і навичок. Вивчення дисципліни сприяє розширенню світогляду спеціалістів, підвищує їх теоретичний рівень, формує практичні навички управління процесом фізичного виховання, стимулює самопізнання. Відтак дисципліна посідає одне з провідних місць у підготовці фахівців спеціальної освіти.

Ключові слова: фізичне виховання, ігри, методика фізичного виховання, логоритміка, комплекс і т.д.

Abstract. The program focuses on deep theoretical and practical training of students, forming in them a system of professional knowledge and skills; to promote the development of creative pedagogical thinking, the ability to find new ways and forms of work on physical education, as well as the expansion and deepening of their intellectual, motor skills and abilities. The study of the discipline contributes to the expansion of the worldview of specialists, increases their theoretical level, forms practical skills of managing the process of physical education, stimulates self-knowledge. Therefore, the discipline occupies one of the leading places in the training of special education specialists

.Key words: physical education, games, methods of physical education, logarithmics, complex, etc.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Спеціальна методика розвитку мовлення та початкового навчання мови» складена відповідно до Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Напрямок підготовки: 016 Спеціальна освіта (Логопедія. Спеціальна психологія)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методика фізкультурно-оздоровчих занять з дітьми різних вікових періодів та навчально-мовленнєва діяльність дитини дошкільного та шкільного віку з ТПМ.

Міждисциплінарні зв'язки: Логопедія і неврологічні основи логопедії; Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень і навчання математики; Спеціальна методика розвитку мовлення і початкового навчання мови.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета : отримання студентами знань щодо предмету, змісту, задачами теорії і методики фізичного виховання як наукової та навчальної дисципліни, зокрема теорії і методики фізичного виховання дошкільнят і дітей молодшого шкільного віку.

1.2. Завдання: ознайомити студентів зі змістом й методикою фізкультурно-оздоровчих занять з дітьми різних вікових періодів, а саме: з дітьми переддошкільного, дошкільного та молодшого шкільного віку; дати студентам знання з питань раціонального режиму дня, основних форм фізичного виховання, зокрема масажу, загартування, плавання тощо, форм занять фізичними вправами, прогулянки та рухливі ігри, питання самостійної рухової діяльності дітей, а також засоби й методичні особливості розвитку різних фізичних якостей – швидкості, гнучкості, сили, спритності, витривалості – дітей дошкільного віку. навчити студентів основам викладання предмету "фізична культура" у початкових класах школи, з основами проведення уроків фізичної культури та організації позаурочних форм занять із фізичного виховання з дітьми молодшого шкільного віку.

1.3. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій; ПРН 3. Вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу; ПРН 4. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями психофізичного розвитку, планувати та проводити з ними корекційно-розвивальну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу; ПРН 5. Сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку; готувати їх до суспільної та виробничої діяльності; ПРН 6. Організовувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрований колектив; ПРН 7. Здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку в ролі асистента вчителя інклюзивного класу; ПРН 8. Використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів; ПРН 10. Співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями); ПРН 13. Застосовувати найновіші досягнення в спеціальній освіті, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність;

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1.2. Морально-етична компетентність. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи); знання основних моральних норм, етичних та етикетних правил; досвід дотримання набутих моральних норм, етичних та етикетних правил у власній повсякденній і професійній діяльності.

ЗК-1.3. Функціонально-поведінкова компетентність в спеціальній освіті. Здатність

до виконання власних професійно-функціональних обов'язків; уміння дотримуватись норм загальнолюдського і професійного етикету; здатність виявляти чесність, порядність,

принциповість, толерантність під час освітньої та професійної діяльності; досвід відповідального і сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків.

ЗК-1.6. Адаптивна. Здатність до адаптації в корекційно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають корекційне навчання, розвиток і виховання та навчальну реабілітацію дітей дошкільного, шкільного віку і підлітків, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК-3.4. Інформаційно-комунікаційна (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини задля розв'язання абілітаційних, корекційних, реабілітаційних і комунікативно-мовленнєвих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя й у повсякденному житті.

ЗК-3.5. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і шкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку; чинним нормативним забезпеченням спеціальної освіти тощо.

II. Професійні (спеціальні фахові) компетентності:

СК.-1 Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.

СК.-2 Спеціально-методична (відповідно нозології). Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння добирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей тих, хто навчається; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб із порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо) в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, реабілітаційних установах тощо.

СК.-3 Комунікативно-педагогічна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

СК.-4 Проектувальна (загальна та з урахуванням нозології). Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень психофізичного розвитку та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей особи; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

СК.-5 Організаційна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

СК.-8. Корекційно-зорієнтована компетентність. Здатність виконувати корекційну

навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з

психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності. Володіння методами та засобами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сферив процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. Здатність організовувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів, підпорядкованих МОН, МООЗ, Міністерству праці та соціальної політики.

Курс базується на основі знань засвоєних раніше нормативних дисциплін спеціальності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредитів ECTS.

Мова викладання – українська.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.

Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення

Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання

Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.

Тема 5. Етапи фізичне виховання

Тема 6. Принципи фізичного виховання

Тема 7. Напрямки фізичного виховання

Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.

Тема 9. Оптимальна динаміка заняття, поступове зростання складності виконуваних завдань; оптимальне співвідношення репродуктивних і творчих завдань; індивідуальний підхід до дітей з ТПМ, урахування їхнього рівня підготовки й інтересів; визначення ролі дорослого в процесі педагогічного спілкування (консультант, помічник, радник).

3.Рекомендована література

Базова

1. ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ <https://mon.gov.ua/ua>
2. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
3. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
4. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» Програма розвитку дитини дошкільного віку / О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264 с.
5. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку / О.Л. Богініч, Ю.М. Бабачук – Тернопіль :
6. «Мандрівець», 2014. – 224 с.
7. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с
8. Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. / За ред. Р.І. Поцюрко. — К.: Медицина, 2010. — 176 с.
9. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О. Л. Богініч, Н. В. Левінець, Л. В. Лохвицька, Л. А. Сварковська. – К.: Генеза, 2013. – 127 с.

Допоміжна

10. Анатомія людини А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін, Я.І. Федонюк - Вінниця: Нова книга, - 2009
11. Адрієвський І.Ю. Педіатрія в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2007. - 336 с
12. Гнатюк О.І. Клінічна гематологія дитячого віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 160 с.
13. Гнатюк О.І., Попов В.П. Кардіологія дитячою віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 180 с.
14. Денисенко О.В. Інфекційні хвороби в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2009. — 166 с.
15. Інтенсивна терапія в педіатрії: навч. посіб. / За ред. Г.І. Белебезьева. — К.: Медицина, 2008. — 520 с.
16. Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
17. Касевич Н.М., Шаповал К.І. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.
18. Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г. Практикум з педіатрії в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2011. — 160 с.
19. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорона здоров'я.-К.: Арістей, 2007.- 616с.
20. Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. / За ред. Р.І. Поцюрко. — К.: Медицина, 2010. — 176 с.
21. Палій Л.В. Основи реаніматології: навч. посіб. — К.: Медицина, 2008.— 164 с.
22. Ришард Александрович Малий атлас з анатомії – Maly atlas anatomiczny: Пер з 5-го польск. вид. – ВСВ «Медицина». 2011. – 136с., 83 іл.

4. Інформаційні ресурси

23. <https://anatom.ua/>
24. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0752-14>
25. <http://www.vashakniga.ru/book.asp?id=199406&rbr=118>
26. www.komarovskiy.net/blog/category/medicina uk.wikipedia.org/wiki/
27. refs.co.ua/62463-Klinicheskie_osnovy_intel.